

da bodo učiteljem zagotovljene plače pritergovali, to je vendar skora neverjetno. — Čudom sem se čudil tudi učiteljem, posebno pa učiteljem po jednorazrednicah, ako so se potegovali za osemletno šolsko dolžnost. Kaj nima dosti težave z otroki od 6. — 12. leta in sedaj naj pa še napol odraslim brani izstopiti iz šole. — Koliko let naj hodijo otroci v šolo, to naj med sabo izvojujejo šolske oblasti in davkplačevalci, a mi se brigajmo le za to, da se čas šolskega obiskovanja dobro oberne in da izveršimo svojo dolžnost ne po čerki postave, marveč v duhu in resnici; šole bodo dobre, ako bodo učitelji dobri; za drugo bodo že skerbele šolske oblasti. Ur.)

Razne novice.

Program učiteljskega zborovanja v Ljubljani v četrtek dné 22. septembra 1881. — Ob 8. uri zjutraj je sv. maša v mestni farni cerkvi sv. Jakoba. Ob 9. uri začetek zborovanja. — **A. Vdovsko učiteljsko društvo:** 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo blagajnikovo in tajnikovo. 3. Predlog g. Govekar-ja, da se bodočim vdovam in sirotam poviša pokojnina, oziroma podporna od 80 in 20 gl. na 100 in 25 gl., a učiteljem v izvanrednih slučajih od 80 na 100 gl. 4. Volitev: a) predsednika, blagajnika in 7 odbornikov; b) treh pregledovalcev računa zunaj odbora. — **B. Slovensko učiteljsko društvo:** 1. Predsednik otvori skupščino. 2. Tajnik in blagajnik poročata o društvenem delovanju. 3. Razprava: »Dolžnosti národnega učitelja do svojega národa.« 4. Ponavljavna šola. Nekdaj in sedaj. Govori J. L. 5. Volitev: a) odbora, ki iz sebe voli predsedništvo; b) treh pregledovalcev letnih računov. — **C. Národna šola:** 1. Nagovor predsednikov. 2. Poročilo o delavnosti društveni. 3. Volitev: a) odbora; b) treh pregledovalcev računa zunaj odbora.

Vdovsko učiteljsko društvo (Lehrer-Witwen- und Waisen-Pensions-Verein) je bilo ustanovljeno l. 1860. Tačas učitelji niso dobivali pokojnine iz javnih blagajnic, le srenje so bile dolžne nekaj dati učiteljskim vdovam in sirotam. Tedaj je bila nujna potreba, da se je kaj storilo za učiteljske vdove, ker šol je bilo čedalje več na Kranjskem. — Začetek je bil skromen; temelj so položili dobrotniki, med drugim slavna kranjska hranilnica; društvu so pristopali učitelji nekako vravno v to poklicani. Odsihmal je marsikaj drugače. Učiteljske vdove in sirote dobé iz javnih blagajnic, kar jim po postavi gre; a mnogo to ni, ker tudi učiteljska plača ni sijajna; a smert pobira mlado in staro; navadno prej, kakor se nadejamo. Vdovsko učiteljsko društvo pa ponuja priliko, skerbeti za zapuščene sirote. Tukaj ni razločka med starimi in mladimi učitelji; kdor je dve leti ud društvu, ima iste pravice pri društvu, kakor tisti, ki mu je ustanovnik. Društvo ima sedaj 39.050 gl. v državnih obligacijah in drugega premoženja še 1.506 gl. in podpira sedaj 8 vdov in 25 sirot. — Čuditi se moramo malemu številu udov — 64 — ki še četerti del ni vseh učiteljev na Kranjskem, a vendar je vsakemu znano, da se plača učiteljem sedaj ne povikšuje, tedaj velja sedaj slehernemu: pomagaj si sam!

Slovensko učiteljsko društvo je nastalo v Ljubljani iz učiteljskega društva za Kranjsko dné 17. novembra 1871, št. 7901. Namera društva je bila: »združiti vse slovenske ljudske učitelje na Kranjskem, Koroškem, Primorskem in Štajarskem«. Društvo je tudi imelo nekaj udov iz Primorskega a mnogo iz Štajarskega. Društvene zadeve in koristi je obravnaval in zagovarjal »Učiteljski Tovariš« §. 2. č. d. L. 1872. je bilo društvo na verhunci svojega slovesa, a tudi najbliže propadu. — V Ljubljani so osnovali »Krainischer Landeslehrerverein«, ki ima svoje glasilo »Laibacher Schulzeitung«; večina kranjskih učiteljev je pristopila nemškemu učiteljskemu društvu. Na Štajarskem v Ljutomeru so osnovali list »Slovenski učitelj« in tudi učiteljsko društvo za slovenski Štajer. Obema je bil »Učit. Tov.« — osnovan l. 1860. — v spoditiko in napotje. — Pri teh okolistavah so

se učitelji iz Kranjskega, kolikor jih ni prestopilo v nasprotni tabor, ože združili med sabo, pravila pre naredili, tako da se §. 1. sedaj glasi: Namera društvu je: „duševno podpirati slovensko ljudsko šolstvo“; slavna c. k. deželna vlada je društvo privolila 11. oktobra 1874. To društvo deluje, kolikor mu čas in okoliščine dopuščajo, ter zboruje vsako leto ob jednom z vdovskim učiteljskim društvom. — Pri probujanji slovenskega národa hočejo tudi ljudski učitelji po svoje pripomoči ter delati v soglasji z národom, čega sinovi so, to je vzor društvenega delovanja; v izvanrednih časih se pa marsikdo iz sebičnosti na verh sili in zaupanje v zlo rabi, za druge govori, a sam sebe misli, in to je napotilo slovenske učitelje, da zborujejo in vzajemno delujejo; sedaj se Slovani več na steno ne pritiskujejo, ni ga vzroka, da bi se slovenski ljudski učitelj sramoval svoje národnosti, dolžnost mu je, da pristopi národnim društvom, vzlasti učiteljskim; slovensko učiteljsko društvo ne napada nikoga, marveč skerbi za svoje, drugi naj pa za svoje skerbé; kar je drugim prav, ne more se nam v zlo šteti.

Národno šolo so osnovali ljudski učitelji v Idriji l. 1868, in z učiteljem g. Stegnar-jem se je preselila v Ljubljano. Slavna c. k. deželna vlada v Ljubljani je dné 18. oktobra 1872 nova pravila poterdila. Namen društva je točno izražen v §. 1., ki se glasi: „materijalno podpirati slovensko ljudsko šolo“. — Ljudskih šol je na Kranjskem čedalje več, rastó tedaj tudi šolske potrebe, ubogo ljudstvo ne more preskerbeti svojo deco s šolskimi stvarmi, a brez učnih pripomočkov tudi šola ne more napredovati. — Rodoljubi so pristopali; društvo ima „matico“, ki so jo složili ustanovniki, in ima letne prihodke od svojih udov in dobrotnikov, ki se sprot porabijo. Vsako leto se izda tiskani letni račun, sicer pa deluje „Národna šola“ v tej meri, kolikor se je učitelji in dobrotniki vdeležé. Reči pa moramo, da nas tukaj Nemci prekosé; ni jih veliko med nami, a so vendar toliko gibčni in delavni za svojo narodnost, katero nihče ne napada, za svoje šolstvo, katero pa ni nikako zanemarjeno, a mi Slovenci pa čakamo, da bi nam kdo drugi pomagal, rekoč: bo uže bolj! in smo v nekaterih stvaréh podobni človeku, ki je čakal, kedaj bode potok odtekel, da bode šel s suho nogo preko vode.

Krška meščanska šola, katerej je podlaga ondotna štirirazredna ljudska šola, otvorila bode zdaj po 3letnem svojem obstanku vse tri razrede, ko se vidi, da se bode dovolj učencev nabralo tudi za 3. razred. Število šolarjev meščanskih je namreč rastlo od leta do leta. Prvo leto njenega obstanka je imela namreč šola samo 13 učencev (1. razr.), drugo leto 27 (1. razr.), tretje leto 39 (1. in 2. razr.), in v bodočem četrtem letu se jih utegne v vseh treh razredih katic 50 šolarjev nabrati.

Poučevali bodo na njej trije strokovni učitelji, katerima bosta pomagala 2 učitelja iz ljudske šole. Šola ima velike prostore, lep vrt, polno učnih sredstev. Učenci dobivajo obilo podpore za hrano, stan in za šolske potrebščine. Naj večji podpornik šoli je utemeljitelj te učilnice g. Hočevar, potem pa razni meščani, kapucinski samostan in drugi.

Danes 15. t. m. je začetek šole na c. k. učiteljskih in na vadicah z njima združenih. Mestne šole, deški in dekliska in tudi nunska, začenjajo 16. t. m. Tudi druge šole, javne in zasebne, začenjajo te dni svojo šolsko leto.

Književno naznanilo. Knjiga »Prvi póduke«, za katero sem spomladi naročnikov nabiral, izšla bode v kratkem v zalogi Ign. Kleinmayra in Fed. Bambergga v Ljubljani, kar si p. n. naročnikom knjige naznanjati dovoljujem.

V Krškem, 1. septembra 1881.

J. Lapajne.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na 3razredni meščanski šoli v Krškem z nemškimi učnimi jeziki se oddaja časno učiteljska služba za matematično naravoznansko stroko z letno plačo 800 gld. Prošnje do 25. septembra t. l.

Odgovorni urednik: **Matej Močnik.**

Tiskar in založnik: **J. R. Milic.**